

Látogatás az Operaház jelmeztárában

— A Magyarország tevékenységéről —

Hogy mennyire hazug és hamis az a csillogás, amely a színpadok varázslatos, tündérszép világában kápráztatja el a nézőt, azt akkor tudjuk megítélni, ha közelebből nézzük a fényes színpadi jelmezeket, melyek en kedvenc művészeink nagy sikereiket aratják. Igaz, hogy ez legújabb állami színházainkra vonatkozik, melyek jelmeztárát Kéméndy tehnikai felügyelő vezetésével volt alkalmam megtekinteni. Kéméndy mester birodalma, aki közel negyven éve rajzolja a kálvósokat és tervezi a jelmezeket, a tétő alatt, a negyedik emeleten van. A díszletész igen honyolult művészet, bizonyítja a sok hatalmas, méternyi hosszú fölláng, mellyel a mester dolgozószobája tele van.

A javításra szoruló rózsabokor és a sárkány

A dolgozóteremből nyílik a festőterem. Lovardaszerű óriási helyiség. A padlón éppen egy ideálisan szép erdőfészek van kifeszítve. A büszke tölgyfákat nyeles kétével kente egy munkás. Sok illuziót hagytam el már a festőteremben is, ahol a színehagyott rózsagrúppok és ószarancéldótt eg-boltok várnak szakzerű javításra. Az egyik sarokban hatalmas sárkány tá-totta óriási száját. De szegény hiába tpepkodott féltelnetes lenni. Arany-

pikkelyet csunyán kopottak és szárnyai alaposan foszlottak. Jóformán minden előadásra javítani, frissíteni kell a díszleteket. A szobrászműhelyben a plasztikai díszletek készülnek. Agyagóriások, római katonák, csillogó rokokó-bábuk békésen várják, míg a színpadra lépnek.

A jelmeztárban és a szabóműhelyben két állami színházunk összes jelmezeit mindössze tizenkét munkásné készíti. Kopott és agyonfoltosított jelmezek.

— Hogy lehetséges ilyen kis személy-zettel azt az óriási teljesítményt elvégezni? — kérdem Hussákné asszonyt, aki harminc éve öltözteti a Nemzeti Színház művészeit korhű jelmezekbe.

Új jelmezeket alig készítünk. A meg-lévőket szabjuk át, alakítjuk, javítjuk igazítjuk. A legritkábban kapnak mos-tanában a szülők új jelmezt. A kar-személyzetnél pedig ne is beszéljünk... Szegényeket magam is sajnálem, néha olyan kopottak!

Szavai illusztrálásul megmutat egy nagy kosarat. Ebben vannak az előző napon előadott *Mályvácska királyleány* jelmezei. Most hozták a Városi Színház-tól. Jobb meg sem nézni a tündérek színpadi felszerelését. A primaballerina aranyfíttetes csillogó szoknyécskája, am a sötét nézőtérrel oly szemképráz-jatá, — szomorú, fakó rongyocskák...

— A bizanci udvar de nagyon szegé-nyes volt a reprimen. — mondja a fő-szabóné. Pedig napokig dolgoztunk, hogy Konstantin császár főurai és a császárné udvarhölgyei eléggé bizanciak legyenek. De hát minden gyekezet és jóakarát hiábavaló, ha sokévtizedes ós-

Szerző: *Fluntyady Béláné*
Cím: *Látogatás az Operaház jelmeztárában*

Forrás: *Magyarország*

Bn
(Hely)

1924. 12. 28.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Idő

Személy

Helyszám

T12
Operaház
"1924"

haságok közül kell kiállítani mindent.

Megmutatják Iréne császárné arany-nyal stéznőt fehér atlasz díszkötésűt, amit Jászai Mari viselt vagy százszor és *Márkus* Enília is legalább hússzor. Most frissítették fel a kopott aranyvirá-gokat, kifakult díszeket.

— Kibír még vagy száz előadást! Az anyag huzavés, de prima. Ilyen atlasz ma nem is lehet semmi pénzért elő-teremteni.

Megnéztem egy tengerzöld brokátból készült renaissance-jelmezt, amit a bá-bos kis *Környey* Paula viselt valamelyik klasszikus darabban. A szoknya csupa *barbilla*, de a csipke-művészet.

— Attól félek, hogy lemarad ez a ruha a kis művésznőről, — mondja Hussákné, — már igazán csak az imá-dság tartotta együtt. Most ugyanezt a szabást és díszítést elkészítjük neki egy régi jelmezből, melynek anyaga még jó.

Kifordítom-befordítom-rendszer

Hát bizony állami színházaink éppen nem könyvetelnek el a művésznőiket! Megmutatják *Sándor* Ersei új jelmezeit, melyet a *Mirandolinában* visel. A jel-mez annyiban új, hogy három-négy ócskának szabták ki a javát.

— Kitisztítatjuk, átfestetjük, átfordít-juk a régi anyagot, — mondják — de új anyagot bizony nagyon ritkán készí-tünk.

Megtudom: míg a modern toaletteket a színésznők mindig saját ízlésük sze-rint, saját szabónőjükkel állítják ki, a jelmezeket mindig Kéméndy mester tervezi és signora *Cuffy* szabja ki vagy

harmincegy éve az állami színházak művésznőinek. A signorát *Keglevich* gróf hozta férjével együtt, aki Kéméndy elődje volt, a párisi Operától. *Keglevich* ugyanis nemcsak kiváló külföldi énekeseket, de díszletezőket, festőket és szabónőket is hozott külföldről.

— A művésznők mindig elfogadják az önök terveit? — kérdezem. — Nincs kifogás vagy dühözgés a jelmezek miatt?

Harc az aszonymi hírséggel

A főszabóné keszenének. Kéméndy pedig mosolyog... Bizony nem megy az olyan színés. A sok elkényszerített, szeszélyes művésznő róla kétséggel menő harcot indít a signora Kéméndy ellen, aki nem enged a negyvednyolc-ból, ha korszerűségről van szó. Egészen furessá epizódokat hallók, melyekből ki-világlik, hogy a legmeggyőzőbb művésznő is *elsőszabóné asszony*...

Egyik fiatal operaénekesnő-minden-áron magasszarka francia selyemcápel-let akart felhuzni a mítológiai-paplanos jelmezéhez. Addig könyörgött a főgaz-gatónak, míg az belment ebbe az anahronizmusba. De Kéméndy mester nem ismert trófiát. Végül a szép-művésznő mégis rózsaszín-szalagos szandált húzott.

Mások művésznők -máig porogás vállait akarja érvényesíteni. Harcol minden centiméternyi kivágásért... Egy tehetséges ifjú hölgy állandóan a karjaient száll síkra. Szóval sok tirtre-lemre és tapintatra van szükség, hogy mindenféle igények kielégítőesenek, de a korhűsége se essen hiba. Az egy

Jászai Mari emelkedik felül az asszonyi
társaságban. Ő soha nem nézi, mi előnyös.
Csak arra ügyel, hogy ne vésszen a sírba
ellen. Egyszerű Jászainak szabad ösze-
válogatni jelmezeit saját ízlése szerint.

— Nagy nehézségekkel küzdünk, —
panaszodik Kémény. — Minden fosz-
lik, szakad, pusztul. Pótlásról szó sincs.
Keglevichnek volt nagy érséke a jelme-
zek iránt. Hozatta ládászámra a broká-
tot, ahaszt, bársonyt külföldről. A régi,
sok évtizedes ruhák sokszor ellentéltöb-
bak, mint a mostaniak. *A most évtől
sejtem nem is látott sejttemkeresztes...*
Milyen lötyyapból és nitroglicerín-
ből. Pesez addig tart, míg felhúzzák.
Nemrég egyik tenorista kifogásolta ko-
pott díszmagyarját. Csínátfunk neki új
állítást. Felvett üször és szétbontott. Az
eredeti jelmez, amiről másoltuk, leg-
alább ötvenéves. A régi Nemzetiben
Pauk kreálta benne Bánk bánt. His ez
bár megkötött, de teljesen ép.

Megadtam a jelmeztárat, ahol vagy
száz *ruha létezően határozatlan szel-
vényben van tízennegy teremben.* A
férfijelmezek külön tervekben vannak.
Minden szekrényre is van írva a darab,
melyben vészték a ruhákat. Talán egy
hét sem lenne elegendő végigjárni ezt
a csodásan szép és gazdag jelmeztárat,
melyben minden kornak és minden nép-
viseletnek számpompás ruhái vannak. Az
értéktől talán számokban fel sem be-
csülhető. Némelyik műtörténelmi vagy
bizonyos *szép* *ruhákat.*

Minden elmesk...

Oly plasztikuson összerögzítik ki a ma-
landóság íze izgatása a sok sínes,
csillogó, kacér és ünneppélyes ruha kö-
zött. Melyek ima itt vannak, míg akiket
díszítettek, régen por és hamuvá váltak.
egy kisike gödör mélyén.

Uffyné sok szépet, érdekeset tud el-
mondani a régi nagy művésznőről.
Akkor szépek, fiatalok, ragyogók voltak,
és ma már nem maradt egyéb belőlük,
mint egy-egy foszító selyemszoknya.
Megtalálja azt a Desdemona-jelmezt,
melynek aranyhímessé vörös brokátját
maga Keglevich gróf hozta Párisból és
a rajzot is ő készítette Befincioni Em-
mának, a csodáshangú alténészesnőnek.
Bánk néa legbájosabb felesége, a pa-
csiréshangú *Szerecs* Eliska milyen el-
ragadt lehetett ebben a nehéz fehér at-
lasköntűjében... *És itt van Mátyás
Kékkarossy dolmányja is, fészécskés,
színesbejuttatva. De sok kezdő énkendő
indult el benne kőfűtő pályájáról Sára*

Királyné esztétikusan ruhája békésen
megfőz Gertrudis királyné bíboroskőntő-
sével. Az egyfűtöt az európai hírű *Witt-
né*, a másikat *Vasquez* grófnő viselői
sok forrá, diadalmas sántház estén.
Mogoródlóra *Nádasszénak*, a nyolc-

vanas évek édeshangú kalozturmákos-
nőjének jelmezeit, melyben amri síkret
aratótt a Sevillai borbélyban. Most hi-
ven lamásokva ugyesulyen szűni és
szabásm ruhában *Alföld* Gitta csillag-
latja pompás hangját. Itt van *Kraak-
mer* Teréz. Monna Vanna-beli fekete-
básony kőpönye. És az első *Carusa-
nek*, *Erzike*csai Máriának piros selymes
spanyol jelmeze, melyben lázba hozta
egykor Budapestet.

Ezek a pompás régi ruhák mesnyit
tudnunk regéink híriől, dicsőségéről.
*... Mennyd mesoly és még több bánatról
és írta*ka tapad a esuhogó selymekhez.
lehetőleg megegyezt azspékkel.

Hunyady Béla